

**Myntfynd från
DALSLAND
och
VÄRMLAND**

av

Karin Beckman-Thoor

och

Eva Wiséhn

Kungl. myntkabinettet

Stockholm 1992

REFERENSER
OTRYCKTA KÄLLOR

- Bolin, S. Förteckning över Skattfynd från östra, norra och mellersta Europa från omkr. 800 till omkr. 1100. Stencil vid KMK.
- Cedergren, K. G. Förteckning över Cedergrens fornsakssamling 1936, i ATA.
- Fallberg, R. Brev från antikvarie Roger Fallberg vid KM, rörande Kristinehamn och Varnums hembygdsförenings inventarium, 11 maj 1990.
- Hallström, G. Handskrift 7:4 (om mynt). Forskn.ark. Umeå.
- Hedin, E. Brev från Erling Hedin, Ekshärad, 15 april 1991.
- Kjellin, H. Kvarlämnade papper, mapp nr 147 (om arkeologi) i VA.
- Larsson, H. Brev från Håkan Larsson för Fryksände Hembygds-förening, 16 mars 1990.
- Lindberg, H. Brev från Hans Lindberg för Värmskogs fornminnes och hembygdsförening, 28 dec. 1989, 19 mars 1990.
- Nyman, L. Brev från Leif Nyman för Brunskogs hembygdsförening, april 1990.
- Olsson, R. Brev från Roy Olsson för Hammarö hembygdsförening 30 april 1990.
- Nygren, E. Värmländska fornfynd och fornminnen (1917) i ATA.
- Wedberg. Wedbergs klippsamling, Svenska myntfynd, ATA.

REFERENSER
LITTERATUR / KÄLLOR

A

- Alsterlind, F. 1955 Den gamla kyrkplatsen. Karlstad.
- Andersson, B-M. 1980 Emaux Limousins en Suède, les chasses les croix. *Antikvariskt arkiv 69. KVHAA.*
- Arbman, H. 1937 Silverskatten från Stora Ryk. *Hembygden.*
- Axelsson, M. 1852 Vandring i Wermlands Elfdal och Finnskogar. Stockholm.

B

- Bergqvist, J. 1905 Värmlands museums myntsamling. (Tillhörig Karlstads högre allmänna läroverk och Värmlands naturhistoriska och fornminnesförening) ordnad och beskriven. Karlstad.
- Bergström, F.L. 1915 Berättelse öfver en resa i Vermland, anställd sommaren 1845 på kongl. vitterhets-, historie- och antiqvitets-akademiens bekostnad. *Värmland förr och nu.*
- Blackburn, M. & Norman Jonsson, K. 1981 The Anglo-Saxon and Anglo-element of north European coin finds. *BAR 122, 1981.*
- 1946 En bok om Brunskog. Arvika.
- Bolin, S. 1926 Fynd av romerska mynt i det fria Germanien. Lund.
- Brodin, L. 1933 Visnums kyrka 1733-1933. Anteckningar rörande kyrkans och socknens historia. Kristinehamn.
- 1934 Stavnäs socken i Värmland. Karlstad.
- Bromander 1919 Anteckningar om Värmlands museum dess uppkomst och tillväxt. *Värmland förr och nu.*
- Bördh, A.G. 1957 Dalaborg, En turisthandledning.

C

- Carlsson, K. & Svedberg, V. 1985 Ransätters kyrka, Värmland. En arkeologisk undersökning 1984. *Rapport UV 1985:8.* Göteborg.

D

- Djurklou, N. G. 1956 Bidrag till Westra Wermlands antiqvariska topografi. *Värmland förr och nu.*

LANDSKAPSINVENTERING DALSLAND OCH VÄRMLAND

E

- Ekre, R. 1987 *Krukmakaren på vimpeln. Västgöta-Dal. En årsbok från Älvsborgs läns museum.*
- Eles, H. 1972-73 *Den medeltida kyrkan i Östra Fågelvik. Karlstads stifts bok. Katrineholm.*

F

- Fernow, E. 1898 *Beskrifning öfver Värmland. Karlstad.*
- Fornvännen 1954 *Aktuellt. Fornvännen 4.*
- Fornvännen 1963 *Aktuellt. Kyrkundersökningar och kyrkorestaureringar. Fornvännen 4.*
- Furtenbach, B. 1956 *Eda skansar. Stockholm.*
- Furuskog, J. 1941 *Värmland. Stockholm.*
- Fynd och fältarbeten 1937 *Tillfällig utställning. SHM och RAÄ. Stockholm.*

G

- Golabiewski, M. 1983 *Studie av 1300-talsbrakteater i ett depåfynd från Närke. NM XXXIV.*
- Golabiewski Lannby, M. 1990 *Karl Knutsson i Karlstad. Örtugsfynd år 1930. SNT 9/10.*
- Gustafsson, A. 1976 *Boken om Dals-Ed.*
- Gustavsson, K. A. 1939-41 *Anders Lignell som upptecknare av Värmländska forn-lämningar. Värmland förr och nu.*
- Gyllenius, P. M. 1882 *Diarium Gyllenianum eller Petrus Magni Gyllenii dagbok 1622-1667, utgifven av Finska statsarkivet genom R. Hansen. Helsingfors.*

H

- Hallbäck, S-A. 1982 *Dalsland. Helsingborg.*
- Hatz, G. 1974 *Handel und Verkehr zwischen dem Deutschen Reich und Schweden in der späten Wikingerzeit. Lund.*
- Hauberg, P. 1900 *Myntforhold og udmyntninger i Danmark indtil 1146. D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skr. 6. Historisk og Filo-sofisk Afd. 5.1. Köpenhamn.*

Helger, N.	1951	Gåsborns socken. Karlstad.
Hemmingsson, B.	1975	Två grupper av Götalandsmynt från Knut Eriksson och Erik Knutsson. <i>NNÅ</i> .
	1977	Sverige eller Norge? Två omdiskuterade mynttyper från 1300-talet. <i>NNÅ</i> .
Hildebrand, B.E.	1843	Anteckningar ur Kongl. Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademiens Dagbok samt de under Akademiens inseende ställda Kongl. Samlingarna för år 1843.
	1846	Anglosachsiska mynt i Svenska Kongl. Myntkabinettet. Funna i Sveriges jord. Stockholm.
	1881	Anglosachsiska mynt i Svenska Kongl. Myntkabinettet. Funna i Sveriges jord. Ny tillökt upplaga.
Hildebrand, H.	1882	Svenska myntfynd i k. Myntkabinettet. <i>Månadsbladet</i> .
Hildebrandsson, H.H. & Samuelsson, S.	1917	En bok om Värmland. Del 1. Uppsala.
Huszar, L.	1940	Georgsmünzen. <i>Bibliotheca Humanitatis Historica</i> . Budapest.
Högmer, C.A.	1978	Svanskog I. Borås.
	1982	Svanskog II. Munkedal.
J		
Jansson, I.	1967	Wikingerschmuck und münzdatierung. Bemerkungen zu einer Neuerscheinung. <i>TOR XIII</i> .
Jonsson, K.	1977	Fastlandsmyntningen under Birger Magnusson 1290-1318 med utgångspunkt från skatt- och lösfynd. <i>NNÅ</i> .
	1981	se Blackburn.
	1984	Björkenäsfyndet från Värmland och myntcirkulationen i Sverige vid 1100-talets slut. <i>Myntkontakt 4/5</i> .
	1987	Viking Age Hoards and Late Anglo-Saxon coins. Stockholm.
Jonsson, Karin	1987	Myntfynd från Gestad Gamla Kyrka. <i>SNT 9/10</i> .
Jammer, V.	1952	Die Anfänge der Münzprägung im Herzogtum Sachsen.

K

- Kjellin, H. 1939-40 Wärmeland i sitt ämne och i sin upp-odling. Jubileumsutställning. Värmlands odlingshistoria under 6000 år. *Värmland förr och nu*.
- 1957 Nya bidrag till Hammarö kyrkas historia. *Hammarö hembyggsbok*. Karlstad.
- 1959 Nedre Ulleruds kyrkor. Karlstad.

L

- Lagerqvist, L.O. & 1961 Mynt, sedlar och medaljer. Borås. Nathorst-Böös, E.
- Larsen H. 1932 Riksantikvarieämbetets åtgärder i Dalsland under år 1932. *Hembygden*.
- 1933 Riksantikvarieämbetets åtgärder i Dalsland under år 1933. *Hembygden*.
- Leyler, L. E. 1948 Om offring och offerkällor. *Karlskoga bergslag förr och nu*. Karlskoga.
- Lignell, A. 1851-52 Beskrifning öfver grefskapet Dal. Del I och II. Nytryck 1917.
- Liljegren, J. G. 1830 Strödda anteckningar om fynd i Svensk jord. *KVHAA Handlingar 13*.
- Löf, A. E. 1942 Kristinehamns historia I. Karlstad.

M

- Malmer, B. 1966a Nordiska mynt före år 1000. *Acta Archaeologica Lundsensia*. Lund.
- 1966b Sveriges äldsta mynt. *Fornvännen*.
- 1977 Svenska småmynt 1360-1520. *NNUM 8*.
- 1980 Den senmedeltida penningen i Sverige. *KVHAA Handlingar 31*.
- Montelius, O. 1882-84 Den förhistoriska fornforskningen i Sverige 1880-1881. *Svenska fornminnesföreningens tidskrift. bd. 5*.
- Månadsbladet 1878 Från Akademiens sammankomster. Red. H. Hildebrand. *KVHAA Månadsblad nr 71 och 72 1877*.

LANDSKAPSINVENTERING DALSLAND OCH VÄRMLAND

Månadsbladet	1881	Från Akademiens sammankomster. Red. H. Hildebrand.
<i>KVHAA Månadsblad nr 103 och 104 1880.</i>
N		
Nerander, M.	1975	Jordfynd. I Köla. VII. (<i>Skrifter utgivna av Köla stämma.</i>) Arvika.
Norges mynter.	1976	Red. Ahlström, B. m.fl. Stockholm.
Nygren, E.	1917	Värmlands fornminnen. <i>En bok om Värmland. Del I.</i> (Red. H. H. Hildebrandsson & S. Samuelsson. Uppsala.)
Nyström, B. m. fl.	1984	Museiguiden. <i>Vägledning till svenska museer.</i>
O		
Olausson, P.	1986	En bok om Långserud. Karlstad.
R		
Rasmusson, N.L.	1941	Årsberättelse 1940. <i>NNÅ.</i>
	1963	Årsberättelse 1962. <i>NNÅ.</i>
Rydh, H.	1925	Die Verbreitung deutscher Münzen in den Funden der Wikingerzeit Schwedens. (<i>Festschrift für Alfred Götze... Studien zur vorgeschichtlichen Archäologie.</i>) Leipzig.
S		
Sahlin, B.	1900	Kongl. Myntkabinettet 1878-1899. <i>Numismatiska meddelanden XV.</i>
Samuelsson, S.	1917	se Hildebrandsson.
Sarauw, G. & Alin, J.	1923	Götaälvsområdets fornminnen.
Sarvas, P.	1970	De Svenska myntskatterna från 1700-talet. <i>NNÅ 1969.</i>
Schive, C. I.	1865	Norges mynter i middel-alderen. Kristiania.
Sernander, A.	1977	Alster från äldre och nyare tid. Karlstad.
Schoultz von, G.	1982	Värmland. Helsingborg.
Schück, H.	1943	KVHAA dess förhistoria och historia, del VII. Stockholm.
	1944	KVHAA dess förhistoria och historia, del VIII. Stockholm.

- Sjögren, O. 1933 Sverige, geografisk beskrivning. IV. Stockholm.
- Skoog, D. & Thedin, K. 1929 Dalsland. *Hembygdsböckerna*. Uppsala.
- Svedberg, V. 1985 se Carlsson.
- Svensson, E. 1987 Ärkebiskopliga mynt i öst och väst. *SNT 2*.
- Svensson, G. 1957 Fynd från Ämbeskogs medeltidskyrka. *Värmland förr och nu*.
- T**
- Tingström, B. 1986 Plate Money. The world's largest currency. Stockholm. (Illustrerad engelsk version av 1984 års upplaga).
- Toijer, D. 1958 Gustafsvik. Kristinehamn.
- Thordeman, B. 1932 Nya bidrag till kännedom om Knut Erikssons utmyntning. *Fornvännen*.
- 1937 Nordens offentliga samlingar. *NNÅ*.
- Tornberg, C. J. 1848 Numi Cufici. Regii numophylacii Holmiensis, quos omnesi i terra sueciae repertos. Uppsala.
- V**
- Värmland vår hembygd 1972 Hembygds och minnesgårdar. *Värmland vår hembygd. Del VII*. Karlstad.
- W**
- Wideen, H. 1955 Västsvenska Vikingatidsstudier. *Skrifter utgivna av Göteborgs Arkeologiska Museum, 2*. Göteborg.
- 1957 Ett "Birka-mynt" från Grums. *Värmland förr och nu*.
- 1958 Birka / Hedeby- mynt från Grums. *NNUM 4*.
- 1976 Enormt fynd i Dals-Ed en gåta: 15 000 gamla mynt smältes ned. notis i Göteborgsposten 1976-05-02.
- Wideen, H. 1978 Enormt fynd i Dals-Ed en gåta: 15 000 gamla mynt smältes ned. *Myntkontakt 3*.
- Wiséhn, I. 1990 Ett bidrag till myntkonserveringens historia. *NNUM 5*.
- Wiséhn, E. 1990 Myntskatten från Årbol och prosten Lignell. *NNUM 8*.

SVERIGES REGENTER OCH MYNTHERRAR

- Olov Skötkonung ca 995-1022
 Anund Jakob ca 1022-50
 Emund gamle ca 1050-60
 Stenkil ca 1060-66
 Hallsten ca 1067-70
 Inge d.ä. ca 1079-84, 1087-1110
 Blot-Sven 1084-87
 Filip ca 1110-18
 Inge d.y. ca 1110-20
 Ragnvald Knaphövde 1120-talets mitt
 Magnus Nilsson ca 1125-30
 Sverker d.ä. ca 1130-56
 Erik Jedvardsson den helige
 ca 1156-60
 Magnus Henriksson ca 1160-61
 Karl Sverkersson ca 1161-67
 Knut Eriksson 1167-96
 Ärkebiskop Johannes 1185-87
 (Uppsala)
 Ärkebiskop Petrus 1188-97
 (Uppsala)
 Sverker d.y. Karlsson ca 1196-1208
 Ärkebiskop Olov Lambatunga
 1198-1206 (Uppsala)
 Erik Knutsson ca 1208-16
 Ärkebiskop Valerius 1207-19
 (Uppsala)
 Johan Sverkersson 1216-22
 Erik Eriksson läspe och halte
 ca 1222-29, 1234-50
 Ulf Fasi jarl ca 1230-48
 Knut Holmgersson Långe 1229-34
 Birger Magnusson jarl 1248-66
 Valdemar Birgersson 1250-75
 Magnus Birgersson Ladulås 1275-90
 Birger Magnusson 1290-1318
 Hertig Erik Magnusson 1303-18
 (Södermanland)
 Hertig Valdemar Magnusson 1302-18
 (Finland)
 Magnus Eriksson 1319-63
 Erik Magnusson 1356-59
 Håkan Magnusson 1362-63
 Albrekt av Mecklenburg (A av M)
 1364-89
 Margareta 1389-96, 1396-1412
 Erik av Pommern (E av P) 1396-1439
 Kristoffer av Bayern (K av B)
 1441-48
- Karl Knutsson Bonde (K Kn)
 1448-57, 1464-65, 1467-70
 Kristian I (Kr I) 1457-64
 Kettel Karlsson Vasa, Jöns Bengtsson
 Oxenstierna, Erik Axelsson Tott,
 riksföreståndare (Interregnum
 1465-67)
 Sten Sture d.ä. (SSÄ), riksföreståndare
 1470-97, 1501-03
 Nils Bosson Sture (Dalarna, hövitsman
 1466-94)
 Hans (Johan II) 1497-1501
 Svante Nilsson (SNS), riksföreståndare
 1504-11/12
 Sten Sture d.y. (SSY), riksföreståndare
 1512-20
 Kristian II (Kr II) 1520-21
 Gustav Eriksson Vasa (G I), riksförestån-
 dare 1521-23
 Gustav I Vasa (G I) 1523-60
 Erik XIV (E XIV) 1560-68
 Hertigarna Johan /III/ och Karl /IX/
 1568
 Johan III (J III) 1568-92
 Sigismund 1592-99
 Hertig Karl /IX/ av Södermanland
 1560-1604
 Karl /IX/ (K IX), riksföreståndare
 1599-1604
 Karl IX (K IX) 1604-11
 Hertig Johan av Östergötland 1606-18
 Gustav II Adolf (G II A) 1611-32
 Kristina 1632-54
 Karl X Gustav (K X G) 1654-60
 Karl XI (K XI) 1660-97
 Karl XII (K XII) 1697-1718
 Ulrika Eleonora (U E) 1719-20
 Fredrik I (F I) 1720-51
 Adolf Fredrik (A F) 1751-71
 Gustav III (G III) 1771-92
 Gustav IV Adolf (G IV A) 1792-1809
 Karl XIII (K XIII) 1809-18
 Karl XIV Johan (K XIV J) 1818-44
 Oskar I (O I) 1844-59
 Karl XV (K XV) 1859-72
 Oskar II (O II) 1872-1907
 Gustav V 1907-50
 Gustav VI Adolf 1950-73
 Carl XVI Gustaf 1973-

**ORDLISTA
FÖRKORTNINGAR**

AM	Arvika museum
Amulett	Föremål som bäres på kroppen, tilltros magiska egenskaper.
Banko	Riksdaler och skilling banko. Valören i sedlar och skiljemynt från Rikets Ständers Bank.
Barr	Gjuten metallstång av silver. Förekommer i de vikingatida silver-skatterna. Har fungerat som råmaterial och betalningsmedel.
Barbarisk	Efterprägling med förenklad bild och/eller förvirrad inskrift. Framställdes t.ex. i Sverige under vikingatiden.
Besittningsmynt	Mynt från Sveriges besittningar från E XIV - K XIV J.
Birkamynt	Mynt präglade med Karl den Stores Dorestad-mynt som förebild. Dessa mynt har i äldre forskning ansetts präglade i Birka. Senare forskning har visat att de kan tillskrivas Hedeby.
Bitsilver	Bitar av sönderhackade silverföremål t.ex. armbyglar, tenar, mynt och spännen. Har fungerat som råmaterial och vägt betalningsmedel.
bo	Banko.
Borgarkrigsmynt	Danska och skånska mynt från tiden 1241-1377 med allt lägre halt och sämre utförande. Borgarkrig rådde endast under få och korta perioder.
Brakteat	Tunt, medeltida silvermynt präglat på en sida. Underlaget vid tillverkningen var bly eller läder. En slät ring, strål- eller punktring utgör myntets kant. Svenska brak-teater präglades som 1 penning men även som ½ penning. Benämningen kom till under slutet av 1600-talet.
Depåfynd	Fynd av ett eller flera mynt som avsiktligt undangömts för att vid ett annat tillfälle återhämtas (= skatt). Som depåfynd behandlas även en samling mynt, som av annan anledning tillsammans lagts undan eller uppenbarligen förlorats vid ett och samma tillfälle t.ex. i en börs.
dnr	Diarienummer.
Ensamfunnet	Fynd av ett mynt som med största sannolikhet oavsiktligt hamnat i jorden utan direkt anknytning till annat fynd.
Frånsida	Se åtsida.
Fyrk	Benämning på ½ örtug ca 1507-23, ¼ öre ca 1523-1660.

Gravfynd	Fynd av ett eller flera mynt som avsiktligt placerats som gravgåva i eller i direkt anslutning till grav men inte avsetts att återhämtas.
Gros	I Nord- och Västeuropa grot. Ett större silvermynt som infördes på 1200-talet. Det viktigaste var gros tournois från 1266.
Gote	Gotländsk örtug präglad i Visby ca 1340-1450. Benämningen är ej samtida.
Halvpenning	Obol eller skärv. Präglades sporadiskt under medeltiden fram till 1360-talet. Motsvarade en halv penning.
Hopat fynd	Fynd av två eller flera mynt från i huvudsak arkeologiska undersökningar av ett större begränsat område, t.ex. boplatser, kyrkor, kloster, borgar, stadskvarter, där den kronologiska och rumsliga spridningen klart anger att mynten hamnat i jorden vid skilda tillfällen.
Hvid	Dansk witten = 4 penningar. Präglad från 1300 till 1686.
Järnåldern	Tiden närmast före vikingatidens början = före ca 800 e.Kr.
Kippertaler	Vid början av det s.k. trettioåriga kriget, 1618-1648, upplevde Tyskland och Österrike en svår myntförsämringsperiod, den s.k. "kipper och wippertiden".
Klipping	Mynt präglad på fyrkantig platt.
KM	Kristinehamns museum, Kristinehamn.
km	Kopparmynt (räknebegrepp).
KMK	Kungliga myntkabinettet. Efter år 1975 med tillägget: statens museum för mynt-, medalj- och penninghistoria. Stockholm.
KrA	Mynt med ett krönt A. Svensk penning (brakteat) präglad i Västerås, ca 1363-1520. Delas in i en äldre och en yngre grupp, Å (1300-tal) resp. Y (ca 1410-1520). Se Malmer 1980.
KrH	Mynt med ett krönt huvud. Svensk penning (brakteat) präglad i Stockholm, ca 1300-1520. Delas in i en äldre och en yngre grupp, Å (1300-tal) resp. Y (ca 1410-1520). Se Malmer 1980.
KrS	Mynt med ett krönt S. Svensk penning (brakteat) präglad, i Söderköping, från ca 1370 till 1400-talets förra hälft. Delas in i en äldre och en yngre grupp, Å (1300-tal) resp. Y (1400-tal). Se Malmer 1980.
Kufiska	Islamska (mynt från Kalifatet).

KVHAA	Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Stockholm.
Kvartspenning	Präglades i Norge från 1260-talet. Motsvarar en fjärdedels penning med en vikt av 0,36 gram.
Lebards lybska	Svenskt namn på av E av P brakteatpräglad penning föreställande en leopard. Präglad i lübsk myntfot efter 1424.
Lösfynd	Se ensamfunnet.
Medaljong	Smärre medaljliknande föremål, ofta oval med ögla, avsedd att bäras.
Medeltid	Från 1000-talets slut - 1520.
Myntort	Plats där myntet präglats.
Myntpollett	Pollett utgiven av Riksgäldskontoret åren 1799-1802 i valörerna $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$ skilling för att råda bot på skiljemyntsbristen. Gällde som mynt i hela riket.
Numismatik	Vetenskapen om mynt, medaljer, sedlar och polletter.
Nyare tid	Fr.o.m. 1520.
Nödmynt	Mynt med metallvärde långt under det angivna. Utgavs i Sverige åren 1715-19 i koppar i valören 1 daler sm och kallades officiellt "mynttecken". Nödmyntet skulle motsvara det betydligt tyngre plåtmyntet i samma valör.
Obol	Se halvpenning.
Patagon	Albertusdaler. Silvermynt präglad i syd-nederländerna från 1612.
Penning	Valörenhet i silver. Den högsta valören till 1364. Vägde från början 1,2-2 gram men finvikten sjönk mot slutet av medeltiden till 0,08-0,29 gram.
Pjäs	5 öre sm i silver, 1600-1700-talen = även kallad enkel pjäs i motsats till dubbel pjäs = 10 öre sm.
Plåtmynt	Stort, fyrkantigt kopparmynt präglad på en sida. Utgavs i valörerna $\frac{1}{2}$ till 10 daler sm åren 1644-1776 i vikter mellan ca 0,3 - 19,7 kg.
Pollett	Brukades inom t.ex. företag som bevis på rätt till varor och tjänster.
RAÄ/SHMM	Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Stockholm.
RAÄ/UV	Riksantikvarieämbetet/Undersökningsverksamheten.

rdr	Riksdaler.
rgs	Riksgälds.
Riksgälds	Riksdaler och skilling riksgälds. Valörer i sedlar och polletter från Riksgäldskontoret (grundat 1789).
Rijksdaalder	Nederländsk motsvarighet till tyska reichstaler, se taler.
rst	Runstycke.
Rundmynt	Runda mynt till skillnad från klippingar och plåtmynt.
Runstycke	(Rundstycke.) Benämning på rundmyntet 1 öre i silver från år 1522. Från 1700-talet användes namnet på 1 öre km och senare på 1/12 skilling (koppar). I Reval under svensktiden Rundstück.
Räknepenning	Tillverkades på kontinenten redan på 1200-talet för växlaren till räknetavlan, senare i mässing, med tiden som spelpenning framförallt i Nürnberg under 1600-1800-talen. Förekommer ofta i fynd från nyare tid och kan ha använts som småmynt.
SHM	Statens historiska museum, Stockholm.
sk.	Skilling.
Slant	Benämning på 1 öre sm i koppar under 1600-1700-talen. Dubbel slant = 2 öre sm.
sm	Silvermynt (räknebegrepp).
sp.	Specie.
Specie	Valören i silvermynt d.v.s. den verkliga riksdalern i silvermynt i motsats till annan daler av lägre värde.
Spelpenning	Präglad jetong använd för att markera vinsten vid kortspel (jämför nutida spelmarker). Präglades dels för enskilda personer, ofta medaljliknande, dels för allmänheten.
Sterling	E av P lät prägla ett sterlingmynt, först i silver sedan i koppar i början av 1400-talet.
Strålring	Se brakteat.
Styver	Benämning under 1700-talets början på 1 öre sm i silver och så småningom på en ¼ skilling i koppar.
Taler	Präglades från 1519/20 i Böhmen (Joachimstaler). Valörbeteckningen blev internationellt gångbar som reichstaler, rdr.

Tjurhuvudbrakteat	Mynt med ett tjurhuvud präglat i Mecklenburg. Förekom allmänt i stora delar av Skandinavien under 1400-talet.
Tvillingskatt	En skatt som ur säkerhetssynpunkt delats och grävts ner på två olika ställen vid samma tillfälle.
VA	Värmlands Arkiv, Karlstad.
VM	Värmlands Museum, Karlstad.
Vr	Värmland.
Vikingatid	Ca 800 - slutet av 1000-talet.
Witten	se hvid.
Åtsida	Den sida av myntet som bär myntherrens främsta symbol i någon form, t.ex. bild/namn. Motsatta sidan benämns frånsida.

Referens: Lagerqvist 1970; Tingström 1972; Jensen 1974, Lagerqvist & Nathorst-Böös 1981, 1984.

REFERENSER
BENÄMNINGAR

ATA	Antikvarisk-topografiska arkivet, RAÅSHMM.
BM	Malmer, B., 1980.
Fv	Fornvännen.
KM inv.	Kristinehamns museum, inventarietkatalog.
KMK inv.	KMK:s inventarietkatalog från år 1975 med bilagor.
KMK top.ark.	Myntbeskrivningar, uppgifter om fyndärenden m.m. i KMK:s topografiskt ordnade fyndarkiv.
LL	Lagerqvist, L.O., 1970.
Malmer	Malmer, B., 1966a.
Månadsbladet	KVHAA:s Månadsblad 1872-1905, Stockholm, i vilken SHM/KMK:s tillväxt under denna tid ingår.
NM	Norges mynter, 1976.
NNUM	Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad.
NNÅ	Nordisk Numismatisk Årsskrift, 1936 ff.
RAÅ Fornl.reg.	Fornlämningsregistret vid RAÅ, ordnat efter landskap och socken.
Schive	Schive, C. I. 1865.
SHM/KMK inv.	Den för SHM och KMK från början av 1800-talet till 1975 gemensamt förda inventarietkatalogen med bilagor.
SML	Sveriges Mynthistoria, Landskapsinventeringen.
SNT	Svensk Numismatisk Tidskrift. 1986 ff.
Vfon	Värmland förr och nu. 1905 ff.
VM inv.	VM:s inventarietkatalog, Karlstad.